Wie pachtte het schip op Maastricht?

Op 29 december 1720 verklaarde Peter van de Bergh in Maaseik dat hij ongeveer twee maanden eerder op een vrijdagavond in Maastricht een pakje met een brief had bezorgd. Notaris Hermannus Craens noemde hem Maaseiks burger en veerman op Maastricht. De akte noemt geen pachtsom, opdrachtgever voor de vaart of familielid. Als afzender van de pakjes noemt ze de koopman Joannes Adams.

Stadsrekening 1719–1720

In De Maaseikenaar (1985, nr. 2/3), p. 45, noemt Martin Boonen vier stadspoortiers van 1719. Noot 9 verwijst naar de rekening 1719–1720. Deze passage maakt de jaargang traceerbaar. De genoemde mannen hadden de zorg voor de poorten.

Stadsrekening 1720–1721

In “De Maaseiker schutterijen” (2012, nr. 1), p. 25, staat bij noot 6 “SR 1720-1721, zf.”. De auteur verklaart SR als stadsrekeningen van het Stadsarchief Maaseik. Er staat geen folio bij. De lopende tekst op p. 18–19 bespreekt een processie en noemt 1665. De jaargang is dus gedrukt als verwijzing, maar de datering van de besproken betaling vraagt controle in het register.

Ruth Vissers en het weggeld in 1702

Op dezelfde p. 45 vermeldt Boonen Ruth Vissers als pachter van het weggeld bij de Bospoort en de Eikerpoort in 1702. Uit de twee originele paardenakten kennen we Ruth Visschers in datzelfde jaar als borg en getuige bij Peter. Naam, plaats en jaar maken één persoon aannemelijk. Een persoonlijk gegeven of handtekening uit de weggeldpacht kan dit toetsen.

Waar de pachtpost thuishoort

Volgens Boonen werd het recht op de vaart naar Maastricht jaarlijks aan een Maaseikse schipper verpacht. De meest gerichte controle betreft de stedelijke ontvangsten uit het marktschip in beide jaren, met eventueel de bijbehorende toewijzing in de magistrale rollen. Peters reis valt omstreeks eind oktober 1720. De pachter en een eventuele borg of uitvoerende schipper moeten afzonderlijk worden genoteerd.

Bronnen

De Maaseiker Wallen, p. 45 en noot 9
De Maaseiker schutterijen, p. 25 en noot 6
Het Huis Het Mercktschip, Martin Boonen (2002, nr. 4)
Stadsarchief Maaseik, oud archief en raadpleging
Notaris Craens, akte 148, fol. 140r–v
De beide paardenakten uit 1702, nrs. 184 en 190

Jan van den Bergh uit ’s-Gravenvoeren

In 1695 kocht Jan van den Bergh het lidmaatschap van het Maastrichtse schippersambacht. Erwin Steegen publiceerde zijn naam in de lijst van nieuwe leden. Op p. 396 staat 1695 in de kolom voor koop en ’s-Gravenvoeren bij de bijzonderheden. De kolom voor de vader is leeg.

PERSOON	KOOP	KENNIS[29]	VADER	BIJZONDERHEDEN
BERGH van den, Jan	1695			’s-Gravenvoeren (B-Li)

Erwin Steegen, bijlage 1, gedrukte p. 396. De kolomkop en Jans regel zijn afzonderlijk uitgesneden en hier onder elkaar geplaatst. Bronuitgave onder CC BY 4.0.

Wat de inschrijving over Jan vertelt

De plaats staat in Steegens uitgave voor herkomst (noot 30). Daarmee hebben we een naamgenoot in het schippersambacht aan de Maastrichtse kant van de route. De inschrijving vermeldt geen verwantschap met de Maaseikse veerman Peter, geen echtgenote en geen bediening van de vaart op Maaseik.

De jaren die de ledenlijst dekt

Steegen publiceerde vier perioden van telkens tien jaar. De eerste twee zijn 1695–1704 en 1725–1734. Voor 1720 kan deze selectie dus geen uitsluitsel geven over Peters lidmaatschap. Bijlage 2 bevat voor dat jaar wél de namen van de bestuurders van het ambacht, maar die functie zegt evenmin wie het Maaseikse marktschip pachtte.

Toetsing in de oorspronkelijke bronnen

Steegen verwijst op p. 406, noten 30–31, naar Gemeentearchief Maastricht, Archief van de Maastrichtse ambachten en ambachtsbeurzen, inv.nr. 400. De oorspronkelijke inschrijving van Jan is in deze ronde nog niet ingezien. Een Maastrichtse vermelding van 1 april 1695 in de militaire huwelijksindex van Wolters noemt Jan van den Bergh en Marie Claessen. Naam en jaartal volstaan niet om dit huwelijk aan de schipper toe te wijzen.

Stand van het familieonderzoek

De primaire verklaring van Peter legt zijn werk en woonplaats vast. Zijn mogelijke huwelijk met Harlindis Benaers en zijn vaderschap van de Maaseikse Petrus uit 1693 blijven NOG TE CONTROLEREN. De gedrukte bronnen bieden aanvullende zoekingangen voor zijn beroep. Een familieband met Jan is vooralsnog een open vraag.

Bronnen

Schippers tussen Luik en Maastricht, bijlage 1, p. 396 (PDF)
Erwin Steegen, Publications 136–137 (2000–2001), p. 387–406
CBG, collectie Wolters, index op militaire huwelijken
Licentie van de uitgave van Steegen